

Na kolik matku přijde jedno dítě aneb Proč se jich v Evropě rodí tak málo

Praha, 2. března 2017

Evropa se nachází v hluboké demografické krizi. Ve většině zemí, včetně České republiky, na jednu ženu připadá pouhých 1,5 dětí (nebo i méně), což je hluboko pod hodnotou zaručující prostou udržitelnost počtu obyvatel. Proč porodnost klesá, když jednotlivé vlády péči o děti silně dotují? A jak se mateřství promítá do daní a do výše důchodu české ženy-matky, na jejichž pečujících bedrech stále ještě leží nejtěžší břemeno?

Think-tank IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR dnes představil několik ekonomických studií, které **mapují vybrané ekonomické dopady mateřství**. Vedle dvou studií IDEA analyzujících **vliv mateřství na výši starobního důchodu**, respektive **na daňovou zátěž matky dítěte**, byla představena i zahraniční **studie o důvodech nízké porodnosti v Evropě** založená na zkoumání shody či neshody mezi partnery zda mít či nemít (další) dítě.

„Nízká porodnost v Evropě je o to překvapivější, vezmeme-li v potaz, kolik prostředků na podporu porodnosti jednotlivé vlády vynakládají,“ vysvětluje výzkumnice IDEA **Klára Kalíšková**. *„Podíl pracujících českých matek s dětmi do šesti let je druhý nejnížší v celé EU a téměř poloviční než v Nizozemsku. Navíc na bedrech české matky stále leží největší díl péče o dítě. Mezi všemi těmito faktory existuje silná souvislost,“* objasňuje důvod společné prezentace všech třech studií **Kalíšková**.

Příliš dlouhá mateřská a rodičovská...

Mnoho českých matek s malými dětmi zůstává dlouho doma i přesto, že by se do práce chtěly vrátit. Vedle známých překážek typu (stále ještě přetrvávajícího) nedostatku volných míst ve školkách je na vině i **vysoké zdanění „druhého vydělávajícího“ v rodině, což je většinou žena**. České matky s malými dětmi v pozici „druhých vydělávajících“ jsou totiž vystaveny participační daňové sazbě až o 30 % vyšší než jejich partneři. *„Vědomí, že brzkým návratem do práce žena vydělá tak málo, že rodinný rozpočet moc neobohatí, funguje jako silný demotivační faktor,“* vysvětluje výzkumník IDEA a autor dvou studií **Jiří Šatava**. *„Řešením může být snížení sazby pojistného na sociální pojištění o 5 procentních bodů,“* navrhuje **Šatava**.

Nejen vyšší daně, ale i nižší důchod

Mateřství má vliv i na výši starobního důchodu. A není to vliv pozitivní. **Průměrné počáteční měsíční důchody českých žen jsou téměř o pětinu nižší než u mužů.** K odlišné výši důchodů přispívají nejen rozdíly ve vzdělání, ve volbách profesí a odvětví, v odlišném nastavení důchodového věku mužů a žen, ale i **v rodičovství a výchově dětí.**

„Průměrné dopady mateřství a rodičovství na důchody žen se pohybují v řádu stovek korun důchodu měsíčně. Je to způsobeno jak nižší zaměstnaností, tak nižšími výdělky žen v důsledku rodičovství,“ vysvětluje **Jiří Šatava**. Rozdíly v důchodech způsobené rodičovstvím na druhou stranu významně snižují ustanovení zákona o důchodovém pojištění. Konkrétně, zásadní roli hraje zahrnutí období rodičovské dovolené mezi plně započítávané doby pojištění a tzv. vyloučené doby. *„Bez těchto zápočtů by nástupní důchod průměrné matky poklesl až o 10 až 20 % průměrného důchodu,“* dodává **Šatava**.

Model preferenčního vyjednávání aneb Žena prostě musí souhlasit

Poslední představená studie se zamýšlí nad tím, proč se v Evropě rodí dětí tak málo. A dochází k závěru, že silným faktorem populační krize v Evropě je to, že **partneři se v otázce preferencí mít či nemít dalšího potomka neshodnou, neboť žena často další dítě nechce, protože ve většině zemí leží drtivá většina péče o dítě na jejích bedrech.**

Studie vysledovala, že v evropských zemích s nízkou porodností, včetně Česka, se muži na péči o dítě podílejí velmi málo, dělají jen 22 % práce. Naopak v zemích s vyšší porodností, jako jsou Francie, Norsko či Belgie, se muži více podílejí na péči o dítě -- zvládají až 40 % procent úkonů --, a otázka shody či neshody ohledně počtu potomků je mezi oběma pohlavími rovnoměrněji rozložena.

„Toto zjištění je velmi důležité pro nástroje veřejné politiky,“ říká výzkumník IDEA **Filip Pertold**. „Opatření, která ulehčují péči o dítě přímo ženám – například zajištění dostatku míst ve školkách nebo zvýšení jejich motivace k návratu do zaměstnání skrze nižší pojistnou sazbu – mají až dvakrát vyšší efektivitu, než obecné pobídky typu zvýšení daňového odpočtu na dítě nebo vyšší porodné,“ uzavírá výzkumník IDEA **Filip Pertold**.

Studie s názvem [Daňový systém snižuje motivaci matek s menšími dětmi k práci](#), [Vliv mateřství na výši starobního důchodu](#) a [Proč ženy v Evropě nechtějí mít více dětí?](#)

Všechny studie IDEA k dispozici na <http://idea.cerge-ei.cz/publikace>.

Kontakt:

Jiří Šatava

Výzkumník IDEA

Tel. 724 168 794

jiri.satava@cerge-ei.cz

Klára Kalíšková

Výzkumnice IDEA

klara.kaliskova@cerge-ei.cz

Filip Pertold

Výzkumník IDEA

Tel. 723 521 416

filip.pertold@cerge-ei.cz

Ondřej Lukáš

PR Manažer IDEA

Tel.: 776 186 529

ondrej.lukas@cerge-ei.cz

Poznámka pro editory:

O IDEA: Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR je nezávislý think tank zaměřující se na analýzu, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorie. IDEA vznikla z iniciativy a pod vedením prof. Jana Švejnara. Další informace na <http://idea.cerge-ei.cz/>